

će uspeti da ga pokrene¹ – Galilej, kao što znamo, smatra, nasuprot tome, da će, kolike god da su dimenzije tela u mirovanju, prilikom udara u njega, bilo koliko malog tela, ono zadobiti neko kretanje – njega želja da se saobrazi iskustvu neće odvesti u grešku (lopta koju bacimo na zid će se od ovoga odbiti, dok će on, očigledno, ostati gde je i bio): on vrlo dobro zna da se slučaj koji razmatra nikada ne događa u iskustvu – ali iz njega izvlači sve posledice vezane za učenje o kretanju. I mirovanju.

Nema sumnje da je to vrlo zanimljivo i neobično učenje. Opet, ono donosi i lošu sreću, jer je zbog njega Dekart skliznuo u grešku, a kartezijanska fizika u ćorsokak. Ipak, koliko je samo, čak i uz grešku, Dekart ostao veliki! Jer njegovo učenje je logički neizbežna posledica prvobitnog greha – uzgred beskrajno plodotvornog – kartezijanstva: preterane geometrizacije. I samo je po cenu nedoslednosti – što je neoprostiv greh za jednog filozofa – Dekart mogao da izbegne da u tu grešku zapadne.

Kretanje geometara, kao što smo videli, nije stvarno kretanje, pa ni tela koja su njime pokrenuta nisu stvarna tela. Strogo govoreći ona se ništa više ne kreću nego što miruju. I to je poslednji razlog zbog kog je Dekartov Bog, stvarajući svet, to jest oživljavajući euklidski prostor istinskim bićem, bio prinuđen da u njemu stvori isto onoliko mirovanja koliko i kretanja.

¹ *Principes*, II, 49 (p. 90):...Ako bi telo *c* bilo veće od *b* i ako bi bilo u stanju potpunog mirovanja...kolikom god brzinom da ga udari *b*, ne bi moglo da ga pokrene.

SADRŽAJ

Ivan Vuković: Pad i hitac	5
STUDIJE O GALILEJU	
U OSVIT KLASIČNE NAUKE	
Uvod	14
1. Aristotel	20
2. Srednjovekovne rasprave: Bonamico	27
3. Fizika impetusa: Benedetti	51
4. Galilej	65
ZAKON PADA TELA. DEKART I GALILEJ	
Uvod	85
1. Galilej	88
2. Dekart	109
3. Još o Galileju	138
DEFINICIJA	146
ZAKLJUČAK	156
GALILEJ I ZAKON INERCIJE	
Uvod	159
FIZIČKI PROBLEM KOPERNIKANIZMA	163
1. Kopernik	164
2. Bruno	169

3. Tiho Brahe	180
4. Kepler	184
<i>DIJALOG O DVA GLAVNA SISTEMA SVETA I ANTI-ARISTOTELOVSKA RASPRAVA</i>	203
GALILEJEVA FIZIKA	235
ZAKLJUČAK	272
DODATAK. IZOSTAVLJANJE TEŽINE	288
A. Galilejevci	288
1. Kavalijeri	289
2. Toričeli	295
3. Gasendi	301
B. Dekart	314
1. Svet	314
2. Principi	328